

**Рішення
разової спеціалізованої вченої ради
проприсудження ступеня доктора філософії**

Здобувач ступеня доктора філософії Віталій Петрович Бондар, 1986 року народження, громадянин України, освіта вища: закінчив у 2015 році Київський національний університет імені Тараса Шевченка за спеціальністю «Правознавство»,

виконав акредитовану освітньо-наукову програму 081 Право.

Разова спеціалізована вчена рада, утворена наказом Київського національного університету імені Тараса Шевченка, м. Київ від “03” березня 2026 року № 88-34 у складі:

Голови разової
спеціалізованої
вченої ради –

Кареліна Владислава Володимировича, доктора юридичних наук, доцента, професора кафедри військового права факультету міжнародних відносин та права Військового інституту національного університету імені Тараса Шевченка

Рецензента –

Бериславської Оксани Михайлівни, кандидата юридичних наук, доцента, доцента кафедри військового права факультету міжнародних відносин та права Військового інституту Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Офіційних
опонентів –

Музичука Олександра Миколайовича, доктора юридичних наук, професора, проректора Харківського національного університету внутрішніх справ МВС України;

Клемпарського Миколи Миколайовича, доктора юридичних наук, професора, професора кафедри цивільно-правових дисциплін Донецького державного університету внутрішніх справ;

Шопіної Ірини Миколаївни, доктора юридичних наук, професора, професора кафедри адміністративно-правових дисциплін Львівського державного університету внутрішніх справ МВС України.

на засіданні «17» квітня 2026 року прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 08 Право Бондарю Віталію Петровичу на підставі публічного захисту дисертації: “Правові засади цивільно-військової взаємодії між Збройними Силами України та волонтерськими організаціями” за спеціальністю 081 “Право”.

Дисертацію виконано на кафедрі військового права військового факультету міжнародних відносин та права Військового інституту Київського національного університету імені Тараса Шевченка, м. Київ.

Науковий керівник: Коропатнік Ігор Михайлович, доктор юридичних наук, професор, начальник кафедри військового права факультету міжнародних відносин та права Військового інституту Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Дисертацію подано у вигляді спеціально підготовленого рукопису, що повністю відповідає вимогам пункту 6 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (зі змінами), а саме:

доведено, що цивільно-військова взаємодія в умовах повномасштабної війни виступає визначальним чинником консолідації держави і суспільства; обґрунтовано її вплив на підвищення боєздатності військових формувань, захист цивільного населення та стійкість публічної влади; визначено синергетичний та антикризовий характер цивільно-військової взаємодії; сформульовано та обґрунтовано місію та мету цивільно-військової взаємодії; визначено ознаки правових засобів цивільно-військової взаємодії як формально визначеної, легітимної та цілеспрямованої системи.

Здобувач має 10 наукових публікацій за темою дисертації, з них 3 опубліковано у наукових виданнях включених до переліку наукових фахових видань України. Відповідно до поставленої мети, статті мають обґрунтування отриманих наукових результатів. Всі три роботи мають активний ідентифікатор DOI. В одному номері (випуску) наукового видання опубліковано не більше однієї статті.

Список наукових публікацій включених до переліку наукових фахових видань України:

1. Бондар В.П. Особливості цивільно-військової взаємодії під час правового режиму воєнного стану. Міжнародний науковий журнал “Інтернаука”. Серія: “Юридичні науки”. 2023. № 10. С. 9-13.

2. Бондар В.П. Правові засоби цивільно-військової взаємодії між Збройними Силами України та волонтерськими організаціями. Науковий вісник

Ужгородського національного університету. Серія: Право. 2024. № 86(6). Ч.3. С.252-256.

3. Бондар В. П. Напрями взаємодії між Збройними Силами України та волонтерськими організаціями в умовах правового режиму воєнного стану. Аналітично-порівняльне правознавство. 2025. Вип. 4. Ч.2. С. 102-106.

У дискусії взяли участь голова та члени спеціалізованої вченої ради та висловили зауваження:

Карелін Владислав Володимирович, доктор юридичних наук, доцент, професор кафедри військового права військового факультету міжнародних відносин та права Військового інституту Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Оцінка позитивна без зауважень.

Рецензент Бериславська Оксана Михайлівна, кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри військового права факультету міжнародних відносин та права Військового інституту Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Оцінка позитивна із зауваженнями:

1. У підрозділі 1.3 (с. 56-57) дисертант визначає місію взаємодії між Збройними Силами України та волонтерськими організаціями «як забезпечення за допомогою взаємних зусиль високої обороноздатності військових формувань та безперешкодної реалізації демократичних цінностей громадянського суспільства, завдяки чому досягається сталість відносин на всіх рівнях функціонування держави». Вважаю, що це визначення є концептуально правильним, однак має загальний характер і не містить конкретизації засобів досягнення місії, зокрема правових та організаційних, що безпосередньо пов'язані з предметом дослідження. Таким чином, у визначенні наявні суб'єкти взаємодії (Збройні Сили України та волонтерські організації), цілі та пріоритети, проте засоби досягнення окреслені недостатньо чітко. Хотілося б почути додаткову аргументацію дисертанта з приводу конкретних правових та організаційних засобів досягнення вказаної місії.

2. У підрозділі 2.1 (с. 98-99) автор наводить досить розлогий перелік суперечностей у правовому статусі Збройних Сил України та волонтерських організацій (11 пунктів). Але цей перелік не має чіткої ієрархії за рівнем важливості. Робота б безперечно виграла, якби автор структурував їх за критеріями нормативної значущості та практичної актуальності і цим самим вирішив би питання виокремлення ключових проблем, які потребують першочергового вирішення.

3. У висновку 8 (с. 211) серед проблем, притаманних взаємодії між Збройними Силами України та волонтерськими організаціями, автор виокремлює проблему збільшення кількості підготовленого кадрового складу структур цивільно-військового співробітництва Збройних Сил України, пояснюючи потребою збільшення обсягів підготовки фахівців за спеціальністю «Цивільно-військове співробітництво». Цілком погоджуючись з вказаним висновком, хотіла би поставити уточнююче запитання: Які кроки, на думку автора, необхідно

здійснити (доопрацювати) у системі підготовки фахових, вмотивованих офіцерів для структур ЦВС?

Офіційний опонент Музичук Олександр Миколайович, доктор юридичних наук, професор, проректор Харківського національного університету внутрішніх справ МВС України. Оцінка позитивна із зауваженнями:

1. Потребує уточнення, чи розглядає автор взаємодію між військовими та волонтерськими структурами як тимчасове явище, зумовлене умовами війни, чи як довгострокову модель розвитку сектора безпеки і оборони.

2. У підрозділі 2.2 автор детально характеризує ознаки правових засобів у досліджуваній сфері, але бракує доктринального пояснення їхньої природи. Чи є вони інструментами адміністративного права, чи міжгалузевими категоріями, що поєднують публічне та приватне право?

3. У контексті розвитку адміністративно-правового регулювання цивільно-військової взаємодії (підрозділ 3.3) було б доречно уточнити, чи вбачає дисертант необхідність розроблення і затвердження окремої державної стратегії у цій сфері.

4. Автор констатує наявність численних прогалин у законодавстві щодо волонтерської діяльності, проте аналіз судової практики з цього питання представлений обмежено. Більш широке використання судових рішень могло б підсилити авторську аргументацію.

5. Дослідження містить значну кількість пропозицій щодо внесення змін до законодавства, однак доцільно було б окремо систематизувати ці пропозиції у вигляді концептуальної моделі реформування правового забезпечення цивільно-військової взаємодії.

Офіційний опонент Клемпарський Микола Миколайович, доктор юридичних наук, професор, професор кафедри цивільно-правових дисциплін Донецького державного університету внутрішніх справ. Оцінка позитивна із зауваженнями:

1. У роботі дисертант приділяє багато уваги колізії між законами України «Про волонтерську діяльність» та «Про благодійну діяльність та благодійні організації» (с.3, 85, 86, 96 та ін.), але при цьому не дає відповіді на питання: чи повинна держава взагалі розмежовувати волонтерську та благодійну діяльність у сфері оборони, або було б доцільніше створити єдиний правовий режим.

2. У дисертації порушується питання про доцільність встановлення заборони використання волонтерської діяльності у політичних цілях (с.96, 192), однак ця проблема потребує більш ґрунтовного аналізу у контексті виборчого законодавства.

3. Досить цікавим є авторський підхід до зміни розуміння місії волонтерських організацій, що відбувалося у межах трьох етапів (с.52-56). Разом з тим, враховуючи сучасні проблеми, пов'язані із сприйняттям волонтерського руху в українському суспільстві, варто було б також дослідити четвертий етап, для якого характерним є зниження кількості стихійних учасників волонтерського руху і певна

стабілізація діяльності суб'єктів, що здійснюють підтримку Збройних Сил України та інших військових формувань на систематичній основі.

4. Не зовсім вдалим є авторське визначення принципів цивільно- військової взаємодії, які автор розуміє як засадничі положення сумісної діяльності військових та цивільних, які мають своїм підґрунтям управлінську практику, досвід інституцій громадянського суспільства та військових формувань, пов'язані з наданням допомоги військовослужбовцям та цивільному населенню в зоні відповідальності військових підрозділів. На нашу думку, тут має місце невинуватене звуження змісту цивільно- військової взаємодії (с.64). Автор вказує, що принципи пов'язані з «наданням допомоги військовослужбовцям та цивільному населенню», а це фактично звужує сферу цивільно-військової взаємодії лише до гуманітарної допомоги, тоді як вона включає значно ширше коло відносин (інформаційні, організаційні, комунікаційні, безпекові тощо).

5. Автору варто було уточнити і сформулювати у роботі свою позицію щодо можливості створення спеціальних координаційних органів або платформ для взаємодії між військовими структурами та волонтерським середовищем.

Офіційний опонент Шопіна Ірина Миколаївна, доктор юридичних наук, професор, професор кафедри адміністративно-правових дисциплін Львівського державного університету внутрішніх справ МВС України. Оцінка позитивна із зауваженнями:

1. Не зовсім вдалою уявляється назва підрозділу 1.1 «Взаємодія цивільного та військового компонентів як фактор консолідації демократичного суспільства і держави». Автору варто було уточнити, що саме він мав на увазі під компонентами, оскільки правовий характер цієї категорії викликає сумніви.

2. У вступі на с.16 автор наводить статистичні дані щодо довіри до ЗСУ та волонтерських організацій в контексті соціологічного дослідження, що проводилося Центром Разумкова у вересні 2025 року. Враховуючи, що тенденції у сфері довіри громадян до різних структур динамічно змінюються, варто було б почути більш актуальну на сьогоднішній день інформацію щодо вказаного рівня довіри.

3. Дисертація переважно зосереджена на правовому регулюванні взаємодії між ЗСУ та волонтерами на національному рівні, але значення принципів міжнародного гуманітарного права для такої взаємодії розкрито недостатньо.

4. Потребує уточнення, чи розглядає автор взаємодію волонтерських організацій із Збройними Силами України виключно як допоміжний механізм підтримки обороноздатності, чи як елемент ширшої системи національної безпеки.

5. Дисертанту варто було присвятити окремий підрозділ дисертаційного дослідження питанням діяльності благодійних організацій, в контексті їх взаємодії з волонтерами.

Результати відкритого голосування:

“За” - 5 членів ради,

“Проти” - 0 членів ради.

На підставі результатів відкритого голосування разова спеціалізована вчена рада присуджує **Бондарю Віталію Петровичу** ступінь доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право».

Відеозапис трансляції захисту дисертації додається.

Голова разової спеціалізованої
вченої ради

Владислав КАРЕЛІН

